

Parkinsons sjukdom

Parkinsons sjukdom är en neurodegenerativ sjukdom, som uppstår när proteinet alfa-synuklein börjar ansamlas som lewy-kroppar i nervcellerna. Detta påverkar bl a signalsubstansen Dopamin. De flesta associerar Parkinson med motoriska symptom såsom skakningar, stelhet och böjd kroppshållning. De första symptomen är dock snarare dålig sömn, nedsatt luktsinne eller syn, störning av hjärt- eller tarmfunktioner. Det här och mycket annat kan man läsa i denna artikel om Parkinsons sjukdom.

Vad är Parkinsons sjukdom

Parkinsons sjukdom är en neurodegenerativ sjukdom som uppstår direkt i nervcellerna. Den uppstår när proteinet alfa-synuklein börjar ansamlas som lewy-kroppar i nervcellerna. I början är det framför allt dopamin-celler i hjärnstammen som drabbas och nivåerna av den signalsubstansen går ner.

Alfa-synuklein är ett protein som finns i nervcellernas ändar, dvs i synapserna (nervcells-terminalerna). Det fyller en viktig funktion bl a genom att reglera frisättningen av signalsubstansen dopamin. Proteinet finns naturligt hos alla människor. Hos en person med Parkinsons sjukdom, så börjar proteinet dock felaktigt klyvas och därefter ansamlas i Lewy-kropparna. De drabbade nervcellerna bryts ner och därmed så går produktionen av signalsubstansen dopamin ner. En liknande nedbrytning sker naturligt med åldrandet, men vid Parkinson är processen mycket snabbare.

Vad orsakar Parkinsons sjukdom?

Man vet inte varför en person får Parkinsons. Man tror att det är en kombination av både genetiska skäl (dvs att man ärver det från sina föräldrar) och olika miljö- och livstilsskäl (dvs hur man har levt) samt det åldrande som vi alla genomgår. Vad man vet helt säkert, är att alla kan drabbas.

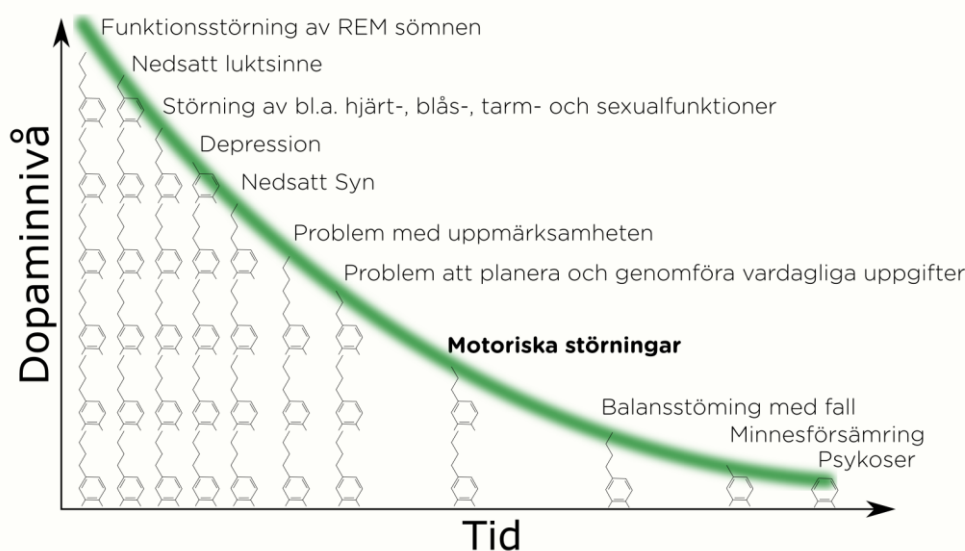
Vilka är symptomen?

De flesta associerar Parkinsons sjukdom med motoriska symptom såsom skakningar, stelhet och böjd kroppshållning. För det mesta så misstänker man inte heller att en person har Parkinsons sjukdom förrän sådana motoriska symptom har uppstått. Det är dock först när mängden med Dopamin har sjunkit med 60-80% som de motoriska symptomen uppkommer.

De första symptomen är snarare symptom såsom dålig sömn, nedsatt luktsinne eller syn, störning av hjärt- eller tarmfunktioner, depression, problem med uppmärksamheten eller att planera och genomföra vardagliga uppgifter. Dessa tidiga symptom kan uppstå flera år innan de mer karaktäristiska motoriska symptomen uppstår.

Parkinson och dopamin

De sex viktigaste motoriska symptomen är:

- Skakningar vid vila, tremor
- Stelhet
- Långsamma rörelser, bradykinesi
- Postural instabilitet
- Böjd kroppshållning
- Fastfrysning, motorisk blockering

De icke-motoriska symptomen kan vara mycket varierande. De omfattar exempelvis:

- Neuropsykiatriska problem, som depression, repetitivt eller tvångsmässigt beteende
- Sömnstörningar, som sömnlöshet och livliga drömmar
- Autonoma symptom som blåsstörning, svettningar och erektil dysfunktion
- Symptom från mag- och tarmkanalen
- Sensoriska symptom som smärta och påverkan på lukt och smak
- Trötthet
- Viktförändringar, både minskningar och ökningar

Icke-motoriska symptom kan påverka livet för personer med Parkinson i samma eller större utsträckning som motoriska symptom.

Hur behandlar man Parkinsons?

De karaktäristiska motoriska symptomen såsom skakningar, stelhet och böjd kroppshållning går numera i princip helt medicineras bort. Även om det ofta kan vara en lång och jobbig väg för att hitta en medicinering som fungerar för den enskilde individen. Det är dock viktigt för patienten att hela tiden komma ihåg att ta sin medicin. Det kan räcka med en timmes försening med sin medicinering, för att både de motoriska och icke-motoriska symptomen ska slå till.

Till skillnad från de motoriska symptom, så upptäcks och behandlas dock inte de icke-motoriska symptomen lika ofta, fastän att effektiva behandlingar finns. Genom att upptäcka och behandla dessa symptom tidigare och förstå deras inverkan på de dagliga rutinerna, kan man bidra till att livskvaliteten förbättras.

Andra viktiga faktorer är att ha fasta rutiner, undvika stress, se över sin kost och att motionera för att underhålla kroppens rörlighet, smidighet och kondition. Med rätt behandling och regelbunden rehabilitering, så kan man leva vidare som tidigare i många år.

De senaste åren så har man fått en betydligt bättre insikt om hur Parkinsons uppstår. Detta har gett forskningen bättre förutsättningar för att utveckla läkemedel för att stoppa sjukdomsprocessen samt metoder för att identifiera Parkinsons på ett tidigare stadium. En del av denna forskning har kommit långt, så man kan förvänta sig vissa förändringar inom de närmsta åren.

Parkinsonliknande sjukdomar

Det finns även en rad sjukdomar som liknar Parkinsons. Man brukar kalla dessa atypisk Parkinsonism eller Parkinsonplus. Man kan även kalla dem vid namn:

- Multipel systematrofi (MSA)
- Progressiv supranukleär pares (PSP)
- Kortikobasal degeneration (CBD)
- Lewybody-demens (DLB)

Gemensamt för dem alla är att de är proteinsjukdomar. Kännetecknen för de olika diagnoserna skiljer sig något, men flera symptom kan förväxlas med Parkinsons sjukdom. Det kan ofta vara svårt att skilja mellan dessa.

Atypisk Parkinsonism är ovanlig, men sjukdomsförloppet är annorlunda och oftast mycket snabbare. Dödligheten är också högre än vid Parkinson, och det är därför angeläget för både patienter och anhöriga att ställa rätt diagnos tidigt för att sedan kunna erbjuda bästa behandling,

Hur diagnostiserar man Parkinsons sjukdom

Idag så ställs en diagnos efter en noggrann utredning som ofta innefattar flera års observation. Detta för att det inte finns något exakt prov eller röntgenundersökningar som kan svara på frågan om man har Parkinson eller inte.

Inom 2-3 år så tror man dock att det kan bli enklare att tidigt ställa rätt diagnos på patienter med symptom som påminner om Parkinson. Denna möjlighet grundar sig i en ny studie från Lund universitet och Sahlgrenska akademien i Göteborg. Studien visar att ett blodprov fungerar lika bra som de ryggvätskeprov som används idag. Förutom att patienten slipper ingreppet i ryggen är provet enkelt, billigt och kan användas i primärvården.

Avsikten är att alla patienter som söker för Parkinsonliknande symtom ska kunna göra testet. Vid positivt resultat behövs liksom vid ryggvätskeprov en kompletterande och noggrannare utredning av en Parkinsonspecialist.

Kända människor med Parkinsons sjukdom

Följande kända människor har blivit diagnostiserade med Parkinsons sjukdom:

- Bengt Bedrup, Svensk journalist, TV-personlighet och alkoholinformatör.
- Billy Connolly, Skotsk komiker, musiker och skådespelare.
- Bob Hoskins, Brittisk skådespelare och Globe Award-winner.
- Estelle Getty, Amerikansk Emmy- och Golden Globe-vinnande skådespelerska mest känd från tv-serien Pantertanter.
- Janet Reno, Amerikansk politiker och jurist. USA:s justitieminister 1993–2001.
- Johannes Paulus II, Påve 1978-2005
- Johnny Cash, Amerikansk sångare, kompositör och skådespelare.
- Linda Ronstadt, Amerikansk sångerska, flerfaldig Grammy Award-vinnare.
- Maurice White, Amerikansk musiker, låtskrivare och producent framförallt känd som grundare och frontfigur i musikgruppen Earth, Wind & Fire.
- Michael J Fox, Kanadensisk-amerikansk skådespelare främst känd från filmerna "Tillbaka till framtiden" och TV-serien Spin City.
- Muhammad Ali, Amerikansk professionell boxare och flerfaldig världsmästare i tungvikt.
- Suzzie Tapper, Svensk sångerska och textförfattare

Parkinson i Sverige

Idag har fler än 20 000 personer i Sverige Parkinsons sjukdom. Sjukdomen förekommer hos 15 av 10 000 invånare. Sjukdomen är dock vanligare hos människor över 55 år, så hos personer över 60 år förekommer den hos 100 av 10 000 invånare, och i högre åldrar hos 200 av 10 000 invånare.

Parkinsonsdagen

Parkinsonsdagen firas varje år den 11 april för att uppmärksamma Parkinsons sjukdom, sprida förståelse om sjukdomen och hur den kan påverka individen. Dagen firas den 11 april, eftersom det är James Parkinsons födelsedag. James Parkinson är den läkare som beskrev Parkinsons för första gången. I år är det 200 år sedan läkaren James Parkinson föddes.

SpotMi och osynliga funktionshinder

Mångfaldsakademien och SpotMi publicerar löpande information och artiklar om Parkinsons sjukdom och andra osynliga funktionshinder, som kan ha betydelse för företag och företagaren. Om du vill läsa mer, så finner du [information här](#).

Källor:

Health line, [Famous Faces of Parkinson's Disease](#)

Lunds universitet, [Blodprov kan hjälpa till att skilja mellan Parkinson och andra svåra sjukdomar \(2017\)](#)

Neuroförbundet, [Friskvård och hälsa \(2014\)](#)

Neuroförbundet, [Neuroguiden](#)

Neuroförbundet, [Vård och behandling \(2014\)](#)

Parkinsonförbundet, [Den Okände Mr. Parkinson Del 1 av 3 \(2010\)](#)

Parkinsonförbundet, [Den Okände Mr. Parkinson Del 2 av 3 \(2010\)](#)

Parkinsonförbundet, [Den Okände Mr. Parkinson Del 3 av 3 \(2010\)](#)

Parkinsonförbundet, [Film om Atypiska parkinsonsjukdomar \(2012\)](#)

Parkinsonförbundet, [Om Parkinsons sjukdom](#)

Parkinson's UK, [Information and support](#)

Parkinson's UK, [Parkinson Awareness Week \(2017\)](#)

Parkinson's UK, [What is Parkinson's](#)

Västra Götalandsregionen, [Parkinsons sjukdom \(2014\)](#)

What health, [World Parkinson's Day \(2017\)](#)

[Wikipedia](#)

Spot

SpotMi är en ny digital app som snart kommer ut på marknaden. Den ger företag möjlighet att aktivt använda sig av sina värderingar och nuvarande mångfald i sin sälj och marknadsföring. Därmed så öppnar den äntligen upp möjligheten för personer att hitta de företag som matchar upp på deras krav på värderingar och likabehandling. Det hjälper även personer att hitta de företag som kan tillgodose deras specifika behov såsom språkkunskap eller tillgänglighet samt att den hjälper föräldrar att navigera sin vardag. SpotMi är företagets verktyg att enkelt kunna få affärsnytta av sina nuvarande värderingar och mångfaldskompetens. SpotMi är appen som kommer leda utvecklingen i dagens samhälle där "annorlunda" trendar mot att bli det nya "normala".

Mångfaldsakademien hjälper företag att bli mer effektiva och konkurrenskraftiga genom ökad Mångfald och ett mer Inkluderande arbetsklimat. En positiv sidoeffekt är att detta även hjälper att skapa ett mer Hållbart och Integrerat samhälle. Mångfaldsakademien arbetar med att bryta normer och att få individer, företag och organisationer att våga och vilja tänka och göra annorlunda. Våra produkter och metoder är utvecklade så att de är enkla att förstå och lätta att applicera. Det ska vara en kort startsträcka för att starta igång och man ska genast kunna se effekten och nyttan av arbetet.

 Akademien
Mångfaldsakademien